

AFGANİSTAN ÜLKE PROFİLİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM	3
3. DIŞ TİCARET	4
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	9
5. TÜRKİYE ile TİCARET	10
EKLER:	13

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Afganistan İslam Cumhuriyeti
Nüfus	34,26 milyon
Dil	Darice, Peştuca
Yüzölçümü	652.864 km ²
Başkent	Kabil
Başlıca Şehirleri	Kandahar, Herat, Mezar-ı Şerif, Kunduz
Para Birimi	Afgani (AFN)

Coğrafi Konum

Afganistan, Asya'da denize sınırı olmayan bir ülkedir. Doğu ve güneyde Pakistan, batıda İran, kuzeyde Türkmenistan, Özbekistan ve Tacikistan, doğuda da ufak bir sınırla Çin ile çevrilidir.

Doğal Kaynaklar

Afganistan doğal kaynaklar açısından zengin yataklara sahip olup petrol, doğalgaz ve kömür gibi enerji mineralleri, bakır, demir, altın, tuz, gibi değerli ve yarı değerli madenler, cam, seramik, inşaat, kimya ve gübre sanayiinde kullanılan madenler, çimento yapımında kullanılan klinker, kireç taşı ve kil ile mermer yataklarına sahiptir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023	2024	2025
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	14,94	14,5	17,33	-	-
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	-20,7	-6,2	2,7	-	-
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	443	352	411	-	-
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	5,1	10,6	-7,7	-	-
Cari Ödemeler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-	-	-	-	-
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	33,7	41,14	42,17	-	-
Devletin Genel Net Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	-	-	-	-	-

Kaynak: IMF

Afganistan ekonomisi, tarıma ve hayvancılığa (koyun ve keçi yetiştirmeye) bağlıdır. 15 milyonluk çalışabilir nüfusa sahiptir. İşgücünün sektörlere göre dağılımında tarım %80, endüstri %10, hizmetler sektörü ise yine %10'luk bir paya sahiptir. Endüstri ağırlıklı olarak küçük çapta tekstil, sabun, mobilya, ayakkabı, gübre, çimento, el yapımı halılar, doğal gaz, yağ, kömür, bakır işletmelerine dayanmaktadır.

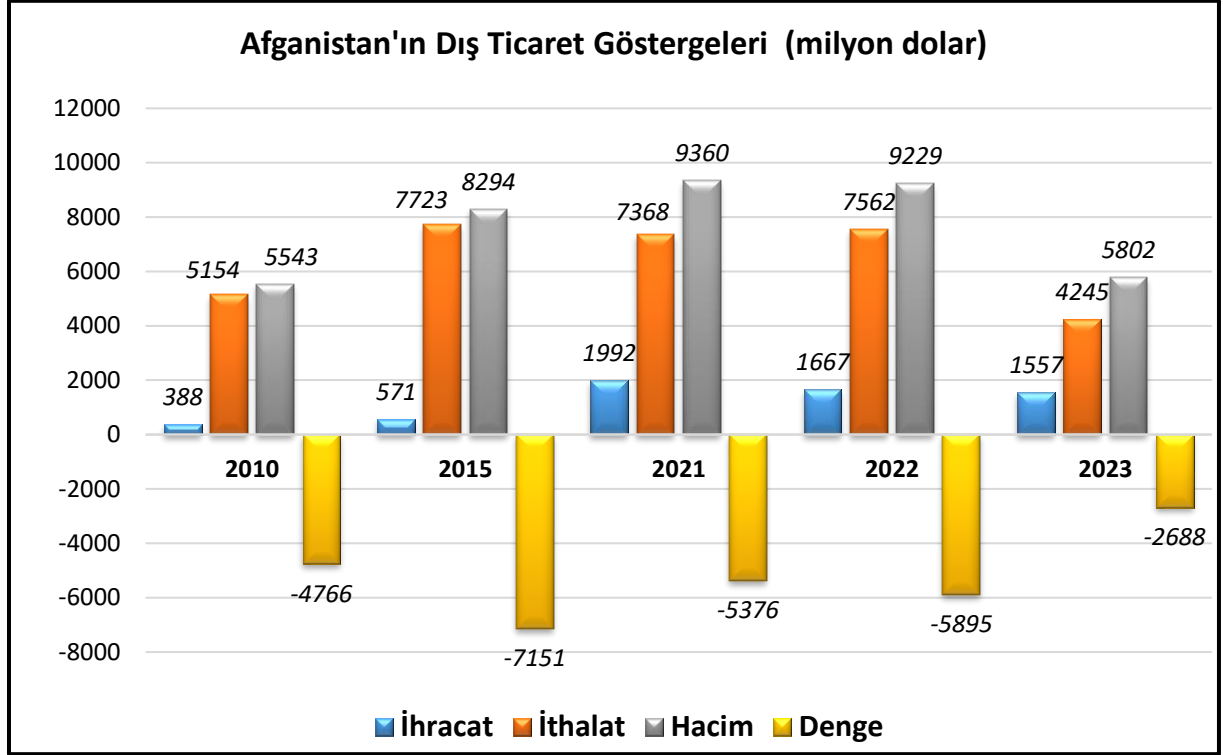
Ekonomisi dış mali yardıma bağlı olan Afganistan'ın, temel ekonomik politikası, dış yardım ve yabancı yatırım sağlanması üzerine kurulmuştur. Yatırımlar ve dış mali yardımın en verimli şekilde kullanılarak özel sektörün büyümesi ve gelişmesi amaçlanmaktadır.

Afganistan ekonomisi, topraklarının sadece %15'i ekilebilir olmasına rağmen, ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Tarımın yanı sıra ekonomi yabancı yardım ve ağırlıklı olarak komşu ülkelerle gerçekleştirilen ticarete dayanmaktadır.

Afganistan'ın coğrafi konumu nedeniyle Çin ve Hindistan'ı birbirine bağlayan enerji koridoru üzerinde bulunmaktadır. Bu konumu nedeniyle gerek İran ve Türkmenistan ile 500 milyar dolarlık enerji anlaşmaları bulunan Çin, Hindistan ve Pakistan'ın, gerekse bu enerji koridorunun kontrolünü anılan ülkelere bırakmak istemeyen ABD'nin, ülke üzerinde zaman zaman çatışan zaman zaman ise çakışan ekonomik ve siyasi çıkarları vardır.

3. DİŞ TİCARET

Genel Durum

Kaynak: Trademap

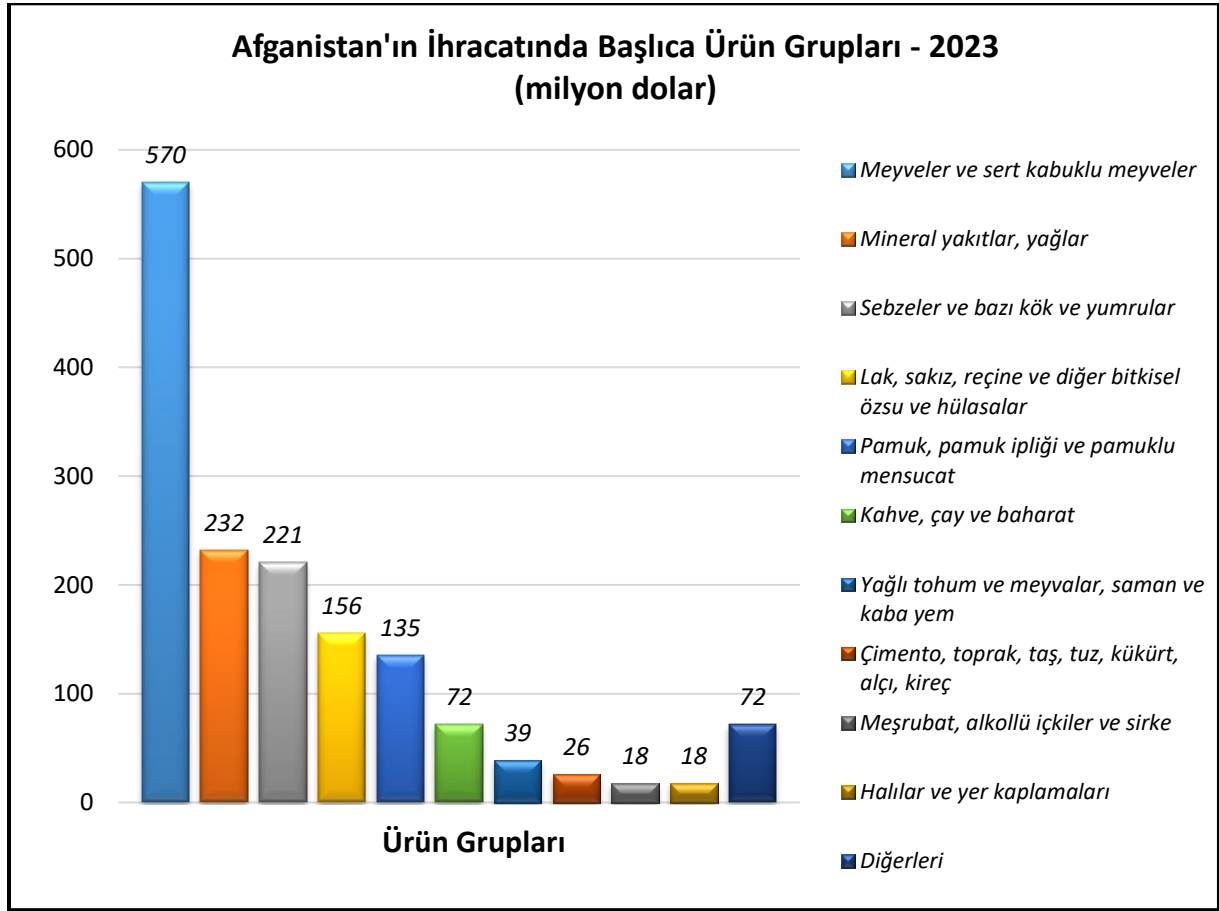
Afganistan'ın resmi istatistikleri en son 2019 yılında yayımlanmıştır. Afganistan'la ticaret yapan ülkelerin istatistiklerinden derlenen verilere göre (yansıtılmış veriler), 2023 yılında ülkenin dış ticaret hacmi 5,8 milyar ABD doları olmuştur.

Afganistan'ın dış ticaret değerleri, ülkedeki iç savaştan etkilenmiş ve zaman zaman dalgalanmalar göstermiştir. 2005 yılında 540 milyon dolar olan ihracat değeri, 2023 yılında 1,6 milyar dolara yükselmiştir. 2023 yılında ithalat değeri ise 4,3 milyar dolar olmuştur.

Afganistan dış ticaret dengesi sürekli olarak açık veren ülkelerden biridir. 2023 yılında dış ticaret açığı, bir önceki yıla göre 3,2 milyar dolarlık azalışla, 2,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

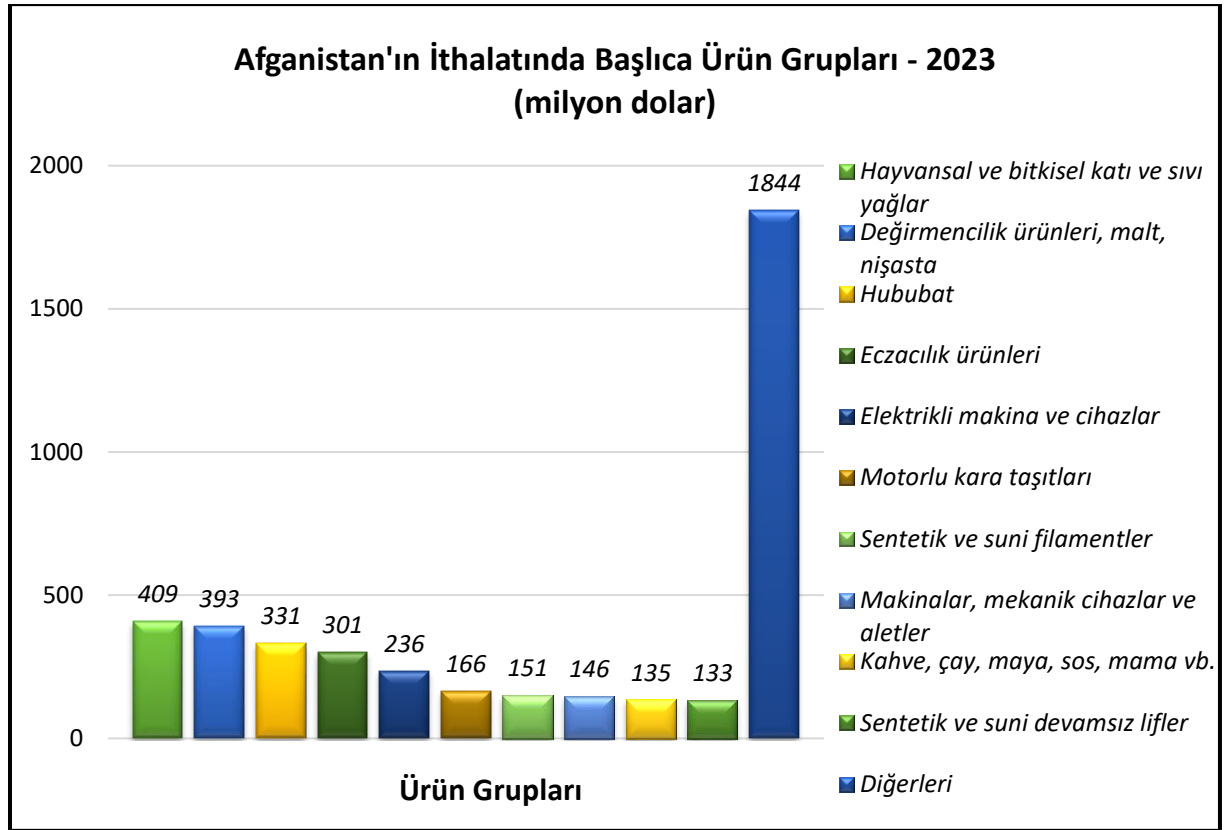

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

2023 yılı itibarıyla ülkenin ihracatındaki başlıca ürün grupları: Meyveler ve sert kabuklu meyveler; mineral yakıtlar (taş kömürü); sebzeler ve bazı kök ve yumrular; lak, sakız, reçine ve diğer bitkisel özsular ve hülasalar; pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat; kahve, çay ve baharattır.

İthalat

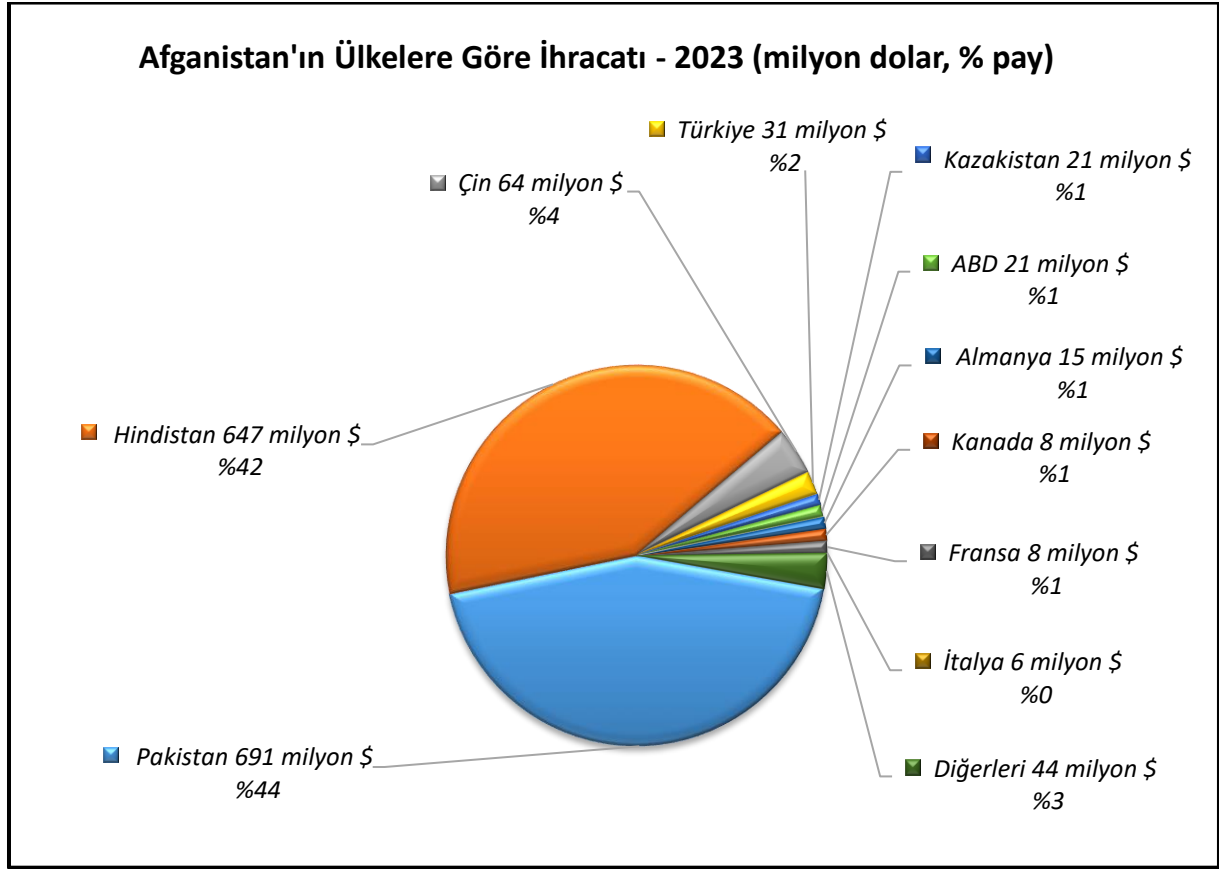

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap

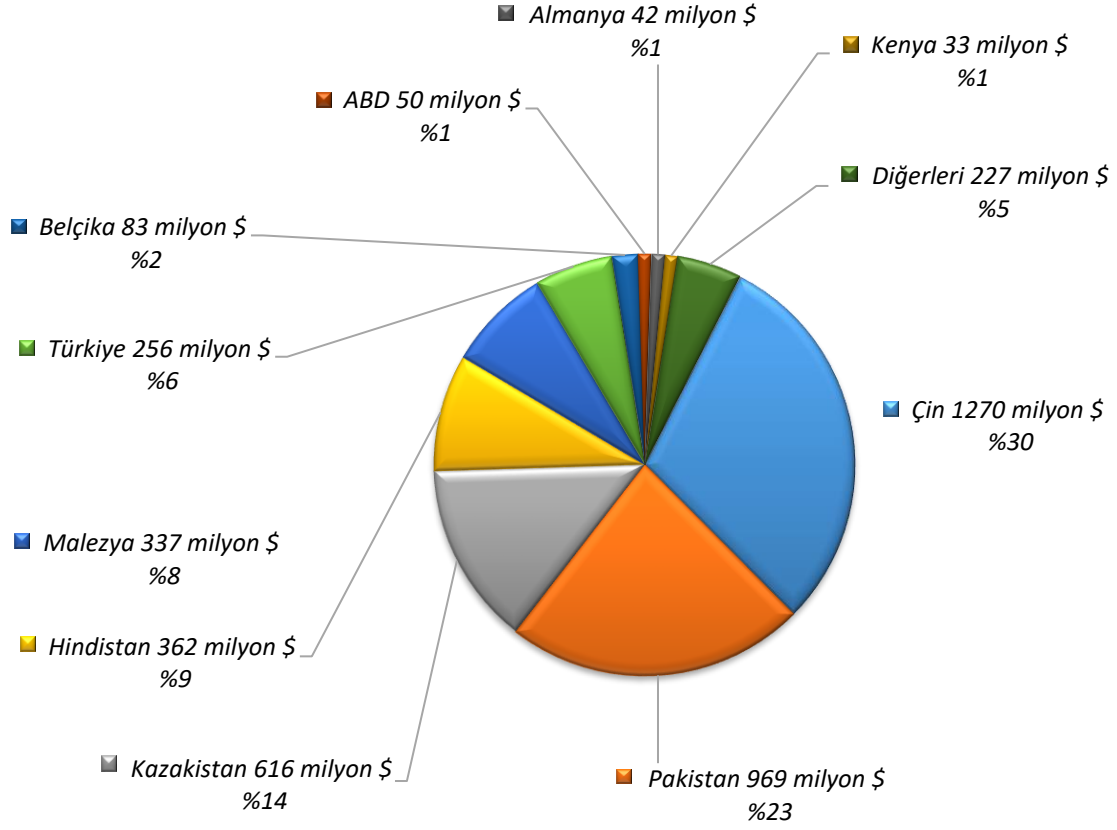
[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Afganistan'ın başlıca ihraç pazarları arasında Pakistan, Hindistan, ÇHC, Türkiye, Kazakistan, ABD, Almanya, Kanada, Fransa ve İtalya bulunmaktadır.

Afganistan'ın en fazla ithalat yaptığı ülkeler: ÇHC, Pakistan, Kazakistan, Özbekistan, Hindistan ve Malezya'dır.

İthalat

Afganistan'ın Ülkelere Göre İthalatı 2023 (milyon dolar, % pay)

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

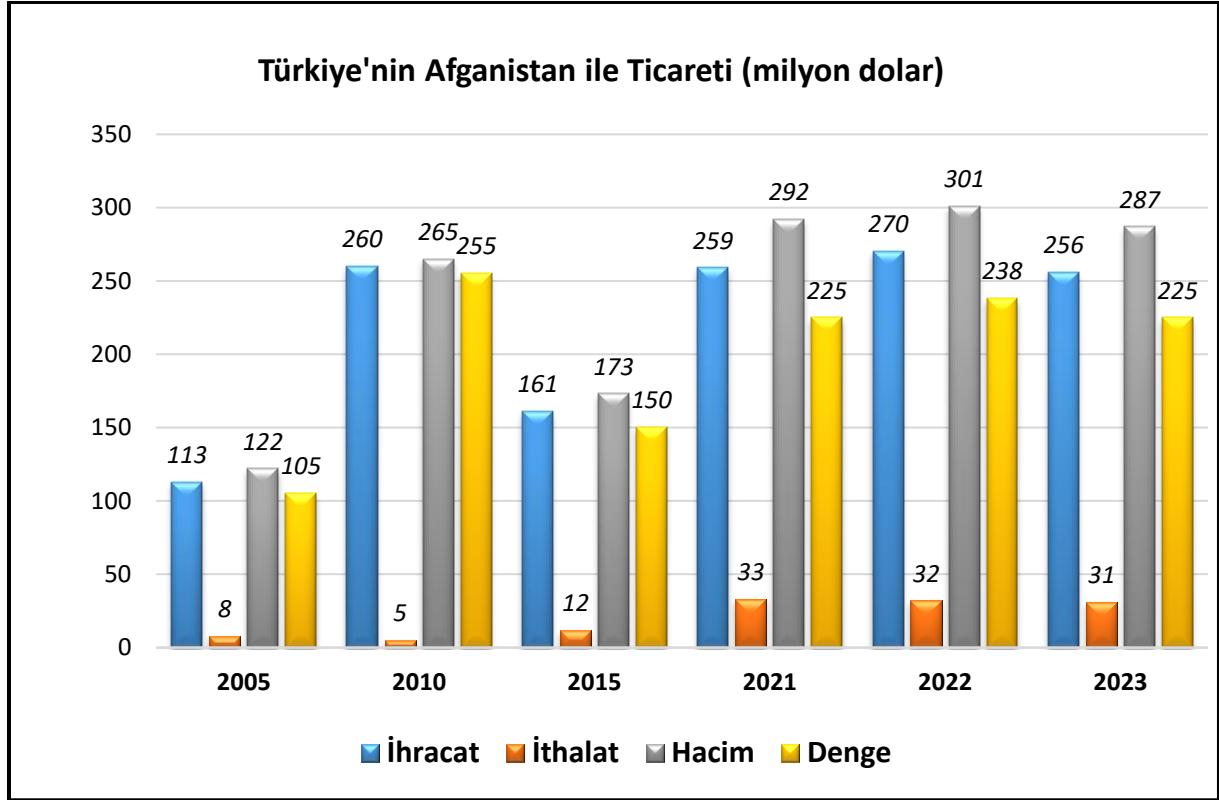
Ülkede faal olan çok uluslu firmalar arasında Coca-Cola, Alcatel, Hyatt Hotels, Standard Chartered Bank, DHL ve Toyota sayılabilir. AISA verilerine göre önemli yatırımcılar arasında Türkiye, Almanya, Hindistan ve Pakistan önde gelmektedir.

Doğrudan yabancı yatırımlarla ilgili detaylı bilgi için: (<http://investinafghanistan.af/en>)

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

Türkiye – Afganistan Dış Ticareti

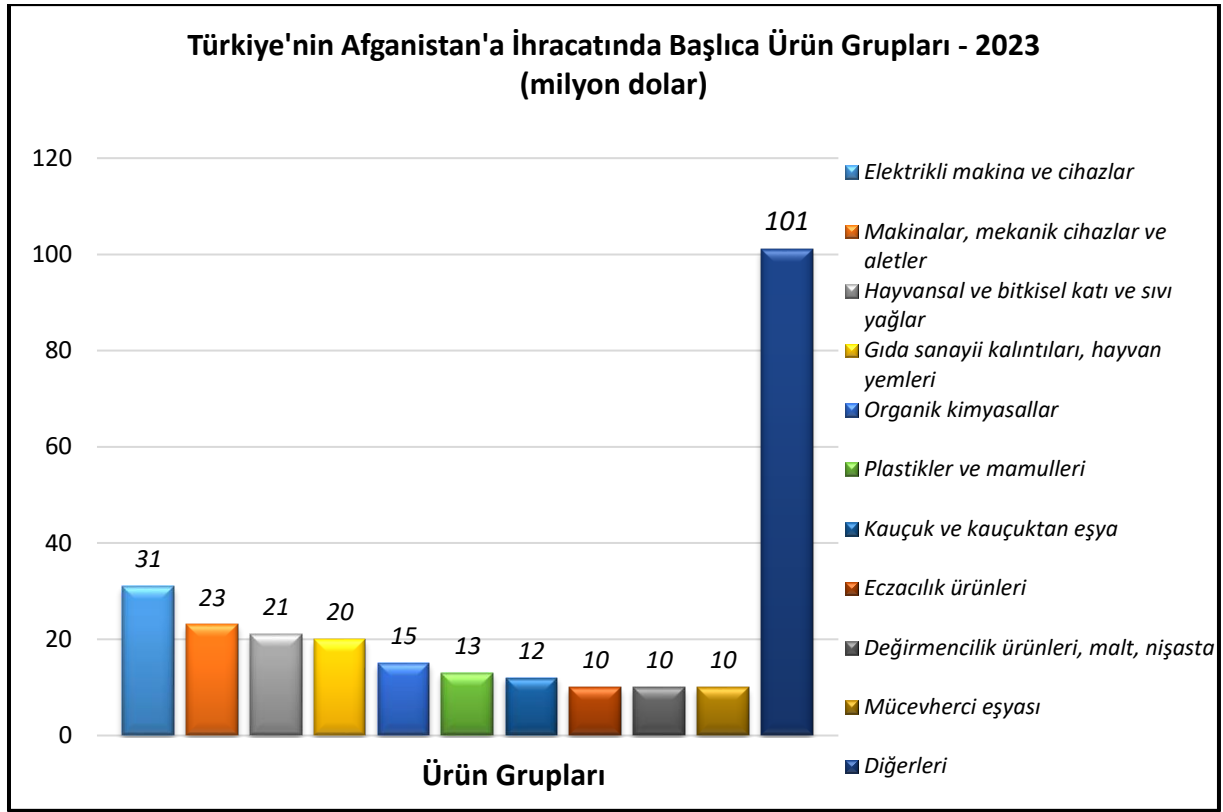

Kaynak: Trademap

Afganistan dış ticaret fazlası verdiğimiz ülkeler arasındadır ve ülkeyle ticaretimiz 2023 yılında 225 milyon dolar fazla vermiştir. Afganistan'la ülkemiz arasındaki ticaret hacmi 2023 yılında 287 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2023 yılında Türkiye'nin Afganistan'a ihracatında ilk sıralarda yer alan ürünler şunlardır: Elektrikli makine ve cihazlar; makineler mekanik cihazlar ve aletler; hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar; hayvan yemleri ve gıda sanayi kalıntıları; organik kimyasallar; plastik ve mamulleri; kauçuk ve kauçuktan eşya ve eczacılık ürünleridir.

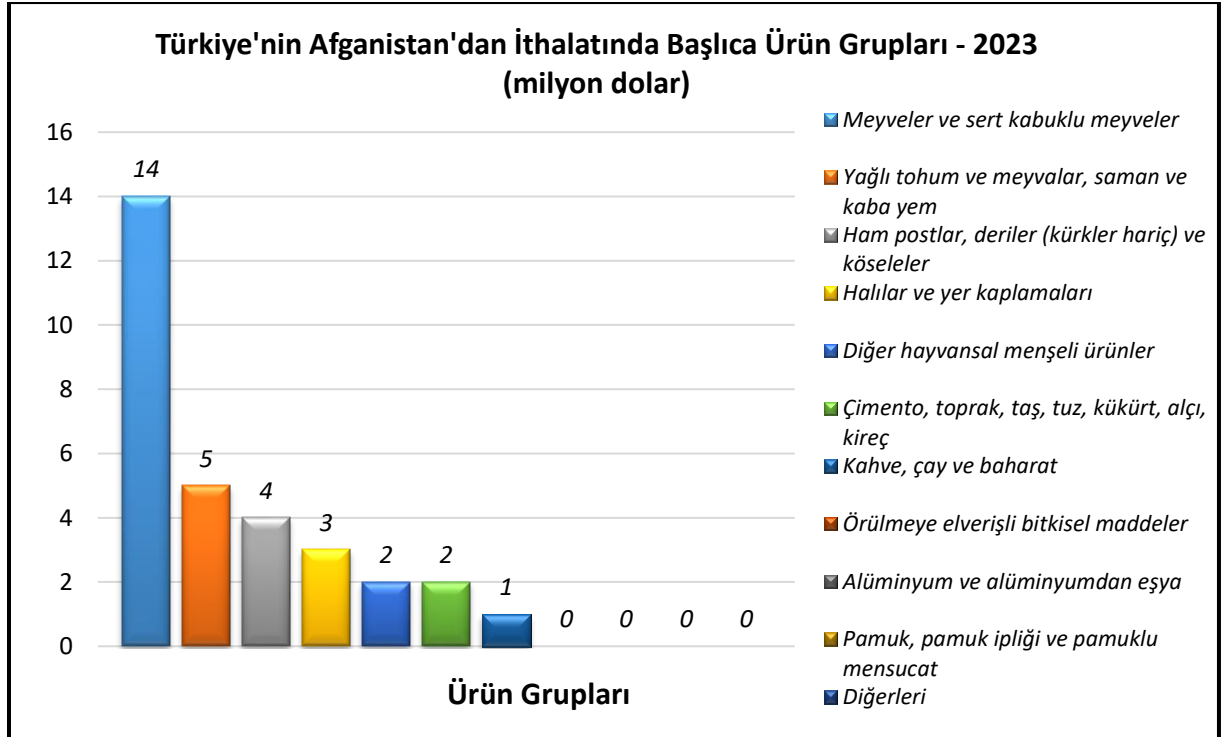
Türkiye'nin Afganistan'a İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Afganistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Yatırım İlişkileri

Rusya, Orta Asya ve Kafkasya’da büyük ve prestijli projelere imza atan Türk inşaat şirketleri, bu tecrübeleri sayesinde Afganistan’ın altyapısının inşasında önde gelen aktörler olmuşlardır. Tecrübelerini, ekipmanlarını, makine parklarını ve çalışanlarını Afganistan’a taşıyan firmalar, Afganistan’da alt yüklenici olarak birçok proje almışlardır.

Afganistan’da faaliyet göstermekte olan Türk firmalarının %95’i inşaat sektöründe çalışmakta olup, orta ve büyük çaptaki firmaların 2002-2010 yılları arasında aldıkları taahhütlerin (iş alındı ve iş bitirme belgeleri kayıtlarına göre) toplam miktarı 2 milyar 814 milyon doları aşmıştır. Türk firmaları müteahhitlik alanında yabancı yatırımcılar arasında birinci sırada olup, 70’den fazla inşaat firması kayıtlı bulunmaktadır.

EKLER:***EK-1: Afganistan'ın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%) 2023	Değişim (%) 2022-2023
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		1 991 786	1 666 956	1 557 269	100	-6,6
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	111 672	406 536	218 615	14,0	-46,2
0806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	207 733	163 892	162 450	10,4	-0,9
1301	Lak, tabii sakızlar, reçineler ve sakız reçineler ve yağ reçineler (pelesenkler gibi)	95 125	126 607	155 733	10,0	23,0
0804	Hurma, incir, ananas, avokado ve guava armudu, mango ve mangost (taze/kurutulmuş)	168 024	71 055	153 127	9,8	115,5
5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	165 636	206 175	135 051	8,7	-34,5
0802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	141 872	114 864	126 492	8,1	10,1
0703	Soğan, şalot, sarımsak, pırasa ve diğer soğanımsı sebzeler (taze/soğutulmuş)	35 473	51 938	85 218	5,5	64,1
0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	54 880	56 035	72 449	4,7	29,3
0702	Domates (taze/soğutulmuş)	43 030	36 291	45 520	2,9	25,4
0910	Zencefil, safran, zerdeçal, kekik, defne yaprakları, köri ve diğer baharat	42 673	36 120	43 258	2,8	19,8
0813	Meyve (kurutulmuş) (0801, 0806'de kiler hariç)08. fasıldaki sert ve kabukluların karışımları	32 498	38 145	41 304	2,7	8,3
0808	Elma, armut ve ayva (taze)	37 724	14 380	39 907	2,6	177,5
0909	Anason, rezene, kişniş, kimyon, kimyonu tohumu ve ardıç meyveleri	44 185	30 565	28 115	1,8	-8,0
0810	Diğer meyveler (taze)	45 772	26 011	27 377	1,8	5,3
1211	Bitki ve bitki kısımları (esas olarak parfümeride, eczacılıkta vs. kullanılan)	25 392	15 575	19 809	1,3	27,2

Kaynak: Trademap, Afganistan Yansıtılmış Verileri

EK-2: Afganistan'ın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%) 2023	Değişim (%) 2022-2023
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		7 367 767	7 562 161	4 245 164	100	-43,9
1101	Buğday unu	587 942	842 881	378 251	8,9	-55,1
1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	241 526	374 176	330 173	7,8	-11,8
1006	Pirinç	127 215	181 132	213 753	5,0	18,0
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	151 118	192 222	196 897	4,6	2,4
5407	Sentetik filament iplikten dokunmuş kumaşlar	74 014	79 390	148 663	3,5	87,3
2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	74 294	128 397	128 843	3,0	0,3
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	158 200	162 871	117 175	2,8	-28,1
1001	Buğday ve mahlut	132 803	208 200	110 068	2,6	-47,1
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	103 867	145 386	87 900	2,1	-39,5
5515	Sentetik devamsız liflerden diğer dokunmuş mensucat	53 766	36 252	86 627	2,0	139
8711	Motosikletler (mopedler dahil) ve bir yardımcı motoru bulunan tekerlekli taşıtlar (sepetli olsun olmasın); sepetler	28 582	48 359	83 240	2,0	72,1
8541	Diyotlar, transistörler vb yarı iletken tertibat; ışık yayan diyotlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	19 350	30 509	62 091	1,5	103,5
2523	Çimento	114 969	85 460	55 935	1,3	-34,5
0701	Patates (taze/soğutulmuş)	48 669	49 411	46 207	1,1	-6,5
2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	19 164	30 488	45 118	1,1	48,0

Kaynak: Trademap, Afganistan Yansıtılmış Verileri

EK-3: Afganistan'ın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2021	2022	2023	Pay (%) 2023	Değişim (%) 2022-2023
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		1 991 786	1 666 956	1 557 269	100	-6,6
1.	Pakistan	640 482	957 992	691 432	44,4	-27,8
2.	Hindistan	560 796	414 753	647 250	41,6	56,1
3.	Çin	49 527	42 016	63 999	4,1	52,3
4.	Türkiye	33 460	31 532	31 153	2,0	-1,2
5.	Kazakistan	4 958	9 051	21 170	1,4	133,9
6.	ABD	22 872	23 806	21 008	1,3	-11,8
7.	Almanya	13 020	12 018	14 772	0,9	22,9
8.	Kanada	7 163	7 189	8 420	0,5	17,1
9.	Fransa	8 791	4 277	7 796	0,5	82,3
10.	İtalya	58 984	6 244	5 889	0,4	-5,7
11.	İspanya	3 437	4 065	5 685	0,4	39,9
12.	Kırgızistan	2 425	5 322	4 252	0,3	-20,1
13.	Meksika	1 565	3 679	4 215	0,3	14,6
14.	Malezya	80	462	3 812	0,2	725,1
15.	İngiltere	5 682	3 443	3 028	0,2	-12,1

Kaynak: Trademap, Afganistan Yansıtılmış Verileri

EK-4: Afganistan'ın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2021	2022	2023	Pay (%) 2023	Değişim (%) 2022-2023
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		7 367 767	7 562 161	4 245 164	100	-43,9
1.	Çin	474 451	553 083	1 269 784	29,9	129,6
2.	Pakistan	835 873	988 922	969 036	22,8	-2,0
3.	Kazakistan	469 377	978 893	615 512	14,5	-37,1
4.	Hindistan	661 673	481 600	362 437	8,5	-24,7
5.	Malezya	215 707	358 196	336 954	7,9	-5,9
6.	Türkiye	258 637	269 530	256 321	6,0	-4,9
7.	Belçika	87 482	130 165	82 925	2,0	-36,3
8.	ABD	235 673	21 747	49 756	1,2	128,8
9.	Almanya	67 004	33 409	42 111	1,0	26,0
10.	Kenya	5 529	26 229	33 141	0,8	26,4
11.	G. Kore	25 389	19 139	25 079	0,6	31,0
12.	Fransa	28 919	28 716	20 176	0,5	-29,7
13.	Hollanda	34 555	20 842	16 333	0,4	-21,6
14.	Kırgızistan	14 370	21 573	14 873	0,4	-31,1
15.	Japonya	30 191	10 638	14 105	0,3	32,6

Kaynak: Trademap, Afganistan Yansıtılmış Verileri

EK-5: Türkiye'nin Afganistan'a İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%) 2023	Değişim (%) 2022-2023
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		258 637	269 530	256 321	100	-4,9
1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	17 401	44 809	19 929	7,8	-55,5
2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	4 210	10 085	19 005	7,4	88,4
2929	Diğer azot gruplu bileşikler	2 586	9 489	12 330	4,8	29,9
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	7 781	6 898	10 513	4,1	52,4
1101	Buğday unu	16 660	12 477	10 198	4,0	-18,3
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	8 909	10 491	9 974	3,9	-4,9
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	6 587	9 767	9 541	3,7	-2,3
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb.)	3 528	5 325	7 793	3,0	46,3
8502	Jeneratörler	8 217	12 772	7 649	3,0	-40,1
5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	12 738	10 684	6 797	2,7	-36,4
8431	İş ve Maden Makinelerinin aksam ve parçaları	3 829	3 629	4 602	1,8	26,8
9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	1 304	741	3 860	1,5	420,9
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	7 145	1 907	3 681	1,4	93,0
3208	Esası sentetik polimerler veya tabii polimerler olan, susuz bir ortamda eriyen veya dağılan boya ve vernikler	1 604	2 282	3 604	1,4	57,9
2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	2 940	2 339	3 547	1,4	51,6

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

EK-6: Türkiye'nin Afganistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%) 2023	Değişim (%) 2022-2023
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		33 460	31 532	31 153	100	-1,2
0813	Meyve (kurutulmuş) (0801, 0806'de kiler hariç)08. fasıldaki sert ve kabukluların karışımları	823	837	7 547	24,2	801,7
1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	4 235	641	3 846	12,3	500
4101	Sığır (bufalo dahil) ve at cinsi hayvanların ham post ve derileri	2 074	4 650	3 054	9,8	-34,3
0806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	2 415	1 194	3 031	9,7	153,9
0802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	5 193	3 661	2 763	8,9	-24,5
5701	Düğümlü veya sarmalı halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden düğümlü veya sarmalı yer kaplamaları	402	1 784	2 408	7,7	35,0
0511	Başka yerde belirtilmeyen hayvansal ürün ve (yenmeyen) cansız hayvan	517	2 116	1 757	5,6	-17,0
2526	Tabii steatit (sabun taşı) ve talk	783	5 621	1 439	4,6	-74,4
4102	Koyun ve kuzuların ham derileri	46	491	1 078	3,5	119,6
1212	Keçiboynuzu, deniz otları ve diğer algler, şeker pancarı, şeker kamışı vs.	546	157	613	2,0	290,4
0909	Anason, rezene, kişniş, kimyon, kimyonu tohumu ve ardıç meyveleri	9 289	2 957	528	1,7	-82,1
1211	Bitki ve bitki kısımları (esas olarak parfümeride, eczacılıkta vs. kullanılan)	725	569	502	1,6	-11,8
1404	Tarifenin başka yerinde yer almayan bitkisel ürünler	1 266	628	380	1,2	-39,5
7615	Aluminyumdan sofa, mutfak ve ev işlerinde kullanılan eşya ile sağlığı koruyucu eşya ve bunların aksamı; süngerler vb.	0	0	345	1,1	0
0504	Hayvan bağırsak, mesane ve midesi (taze, soğutulmuş, dondurulmuş, tuzlanmış, salamura, kurutulmuş veya tütsülenmiş)	988	460	281	0,9	-38,9

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri